

پیش‌بینی قدری سایبری براساس تکانشگری، بی‌تفاوتوی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت در نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی

Prediction of cyberbullying based on impulsivity, Moral disengagement and dark personality traits in adolescents with addiction to cyberspace

Hassan Jahani Zingir

M.A. of General Psychology, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran.

Mehdi Eghbali

M.A of Clinical Psychology, Department of Psychology, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.

Hassan Jafarzadeh dashbolagh*

PhD student in Educational Psychology, Department of Psychology, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran. Hassanjafarzadeh93@yahoo.com

حسن جهانی زنگیر

کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

مهدی اقبالی

کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

حسن جعفرزاده داشبلاغ (نویسنده مسئول)

دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

Abstract

The purpose of this study was to predict cyberbullying based on impulsivity, moral disengagement, and dark personality traits in adolescents with cyberspace addiction. The descriptive research method was correlation type. The statistical population of the research included all students in the second year of high school in Ardabil City in the academic year 2021-2022. The study sample consisted of 112 students who were addicted to cyberspace and were selected by purposive sampling. Collecting data using questionnaires of dependence on mobile-based virtual networks (AMQBSN) (Khwaja-Ahmadi et al., 2015), Cyber-Bullying/Victimization Experiences Questionnaire (CBVEQ), (Antoniadou et al., 2016), Moral Disengagement Scale (MDS) (Bandura et al., 1996), Barat Impulsivity Inventory (BIS-11) (Patton et al., 1995) and dark triad of personality (DTP) (Johnson and Webster, 2010). The data were analyzed by Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis. The findings showed that there is a positive and significant correlation between impulsivity ($P < 0.01$), moral disengagement ($P < 0.01$), and dark personality traits (Machiavellianism, anti-socialism, and narcissism) ($P < 0.01$) with cyberbullying. Also, 35% of cyberbullying of teenagers with cyberspace dependence is explained by impulsivity, moral disengagement, and dark personality traits ($P < 0.05$). The obtained results showed that impulsivity, moral disengagement, and dark personality traits play a significant role in predicting cyberbullying in adolescents with cyberspace addiction.

Keywords: moral disengagement, impulsivity, dark triad of personality, cyberbullying, dependence on cyberspace.

چکیده

هدف این پژوهش پیش‌بینی قدری سایبری براساس تکانشگری، بی‌تفاوتوی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت در نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی بود. روش پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند. نمونه مورد مطالعه ۱۱۲ نفر از دانش‌آموزان دارای وابستگی به فضای مجازی بودند که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌های وابستگی به شبکه‌های مجازی مبتنی بر موبایل (AMQBSN)، خواجه‌احمدی و همکاران، (۱۳۹۵)، تجربه قدری-قرآنی سایبری (CBVEQ)، آنتیادو و همکاران، (۲۰۱۶)، بی‌تفاوتوی اخلاقی (MDS)، بندورا و همکاران، (۱۹۹۶)، پرسشنامه تکانشگری بارات (BIS-11)، پاتون و همکاران، (۱۹۹۵) و صفات تاریک شخصیت (DTP)، جانسون و ویستر، (۲۰۱۰) صورت گرفت. داده‌ها با روش ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تجزیه و تحلیل شدند. یافته‌ها نشان داد بین تکانشگری ($P < 0.01$)، بی‌تفاوتوی اخلاقی ($P < 0.01$) و صفات تاریک شخصیت (ماکیاولگرایی، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی) ($P < 0.01$) با قدری سایبری همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین ۳۵ درصد از قدری سایبری نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی از طریق تکانشگری، بی‌تفاوتوی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت تبیین می‌شود ($P < 0.05$). نتایج به دست آمده نشان داد که تکانشگری، بی‌تفاوتوی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت نقش معناداری در پیش‌بینی قدری سایبری در نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی دارد.

واژه‌های کلیدی: بی‌تفاوتوی اخلاقی، تکانشگری، صفات تاریک شخصیت، قدری سایبری، وابستگی به فضای مجازی.

مقدمه

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های جامعه مدرن، تأثیر فزاینده ابزارهای ارتباطی مجازی در بین مردم است و شبکه‌های مجازی به عنوان بخشی از رسانه‌های ارتباطی آنلاین (آلمان^۱ و همکاران، ۲۰۲۲)، علاوه بر اینکه بسیاری از نیازهای فرهنگی و اجتماعی افراد را برآورده می‌کند، این امکان را برای افراد فراهم می‌کنند که هم‌زمان با انجام سایر فعالیت‌های اجتماعی از طریق رایانه یا تلفن همراه، با افراد دیگری ارتباط برقرار کنند (تونک-اکسان و آکبای^۲، ۲۰۱۹). افزون بر مزایایی که این شبکه‌ها برای کاربران دارد، استفاده بیش از حد و بدون زمان‌بندی می‌تواند مشکلاتی برای آنها به همراه داشته باشد (هائو^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). در واقع، همگام با رشد شبکه‌های مجازی، در رابطه با استفاده افراطی و وابستگی نوجوانان به این شبکه‌ها نوعی نگرانی جدی به وجود آمده است (لونا-کورتس^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). چرا که این گروه به واسطه عدم برخورداری از توانایی کافی در خودمدیریتی؛ ضعف جدی در خودکنترلی و مدیریت زمان نسبت به سایر گروه‌های سنتی؛ بیشتر به این شبکه‌های دلبستگی پیدا می‌نمایند (کاپوس^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). لذا نیازمند توجه بیشتری هم به سبب شناسایی عوامل مؤثر و هم ارائه راهکارهای پیشگیرانه هستند.

برآوردهای بین‌المللی نشان می‌دهد که اعتیاد به فضای مجازی^۶ به طور فزاینده‌ای شایع است و حدود ۵ درصد از کل جمعیت از آن رنج می‌برند (بیچمن^۷، ۲۰۲۱). اعتیاد به فضای مجازی یک فرایند آسیب‌شناسی استفاده از اینترنت است که باعث ایجاد یک وضعیت روانی می‌شود که در آن حالت، رفتار شخص مختلط شده و یک اختلال در وضعیت شناختی فرد نیز ایجاد می‌شود. از علائم این وضعیت روانی می‌توان به ایجاد مشکلات درونی در فرد، مشکلات و مسائل ایجادشده در محل کار، فراموش کردن مسئولیت در قبال خانواده و دوستان و شغل اشاره کرد (садوک^۸ و همکاران، ۲۰۱۵). نتایج بررسی‌های حاکی از شیوع بالای این معضل در بین نوجوانان است (قدمپور و همکاران، ۱۳۹۸؛ نی^۹ و همکاران، ۲۰۱۹). یک مشکل در تشخیص این اختلال آن است که فناوری مبتنی بر اینترنت بسیاری از جنبه‌های زندگی را بهبود بخشیده است و اکنون بخشی ضروری از روال زندگی روزمره افراد از جمله کار، زندگی خصوصی و عملکرد اجتماعی است. بنابراین، بسیاری از افراد از استفاده نادرست یا مشکل‌ساز آن آگاه نیستند (توث^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۱)، لذا انجام مطالعات آسیب‌شناسانه در این خصوص بسیار حائز اهمیت است.

امروزه یکی از معضلاتی که با دسترسی یافتن به شبکه‌های مجازی، گسترش یافته، قلدری سایبری^{۱۱} به خصوص در نوجوانان است (پیلد^{۱۲}، ۲۰۱۹). در این خصوص لوzano-ласکو^{۱۳} و همکاران (۲۰۲۲) بیان کرده‌اند که ویژگی‌هایی مانند دسترسی آسان به اینترنت، گمنام ماندن، مشاهده الگوهای منفی و دریافت تقویت زمینه را برای رفتارهای پرخطر و قلدری سایبری آماده می‌کند. قلدری سایبری، نوعی قلدری است که از راه دستگاه‌های دیجیتالی مانند تلفن‌های همراه، رایانه‌ها و تبلت‌ها صورت می‌گیرد (لیم و لی^{۱۴}، ۲۰۲۱). کرامر^{۱۵} و همکاران (۲۰۱۸) قلدری سایبری را توهین و تخریب فردی در گروه‌های مجازی و شبکه‌های اجتماعی، پخش شایعات در مورد افراد، محروم کردن فردی از حضور در گروه‌ها و شبکه‌های مجازی و تشویق دیگران به عدم توجه به فردی خاص تعریف کرده‌اند. نتایج مطالعات از شیوع بالای این معضل در بین نوجوانان حاکی است (رست و گامز-گوایدیکس^{۱۶}، ۲۰۱۷؛ رحمتی و صمدی، ۱۴۰۰؛ بلک^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۰).

- 1. Allman
- 2. Tunc-Aksan & Akbay
- 3. Hao
- 4. Kapus
- 5. addiction to cyberspace
- 6. Bickham
- 7. Sadock
- 8. Nie
- 9. Toth
- 10. Cyberbullying
- 11. Peled
- 12. Lozano-Blasco
- 13. Lim & Lee
- 14. Krämer
- 15. Resett & Gamez-Guadix
- 16. Black

وبلارد^۱ (۲۰۰۹) معتقد است که قدری سایبری می‌تواند به عنوان نمودی از رفتارهای خشونت آمیز و رفتارهای تکانشگرانه بروز کند. چنانچه بعضی از محققان نیز بیان کرده‌اند که بروز قدری در نوجوانان ممکن است رفتارهای پرخطر و رفتارهای تخرب گرایانه (مانند رفتارهای تکانشی) را به عنوان یک استراتژی مقابله‌ای برای کاهش احساسات منفی مطرح سازد (گیو، ^۲ ۲۰۲۲). تکانشگری^۳ به صورت ترجیح پاداش‌های فوری، تمایل به ماجراجویی، جستجوی حس‌های نو، یافتن راه‌های ساده دستیابی به پاداش و زمان واکنش کوتاه فردی تعريف شده است (پارک^۴ و همکاران، ^۵ ۲۰۱۳). مطالعات چندی نشان دادند که بین تکانشگری با رفتارهای پرخطر و قدری ارتباط معناداری وجود دارد (پاسیلو^۶ و همکاران، ^۷ ۲۰۲۳؛ میلز^۸ و همکاران، ^۹ ۲۰۲۳؛ زیچ^{۱۰} و همکاران، ^{۱۱} ۲۰۲۳). رفتار قدری از شایع‌ترین اشکال خشونت سطح پایین است که اگر مورد توجه قرار نگیرد به اشکال خطناک خشونت تبدیل می‌شود (گیرگلی^{۱۲}، ^{۱۳} ۲۰۲۲). با این وجود ارتباط بین رفتار تکانشگرانه با قدری سایبری براساس مطالعات به درستی تبیین نشده و خلاصه پژوهشی محسوسی در این خصوص وجود دارد.

بعلاوه، روان‌شناسان معتقد‌اند هر رفتاری که فرد از خود نشان می‌دهد، تحت تأثیر عوامل بسیاری همچون عوامل محیطی، عاطفی و صفات شخصیتی است (هوپوود^{۱۴} و همکاران، ^{۱۵} ۲۰۱۷). تا به امروز، سازه‌های متعددی برای بررسی این صفات پیشنهاد شده که هر یک چشم‌اندازی منحصر به فرد و سازمان یافته‌ای را در این رابطه مطرح کرده‌اند. در این میان صفات تاریک شخصیت^{۱۶} توجه بسیاری را جلب کرده است. صفات تاریک شخصیت به عنوان جنبه‌های مخرب و منفی شخصیت انسان تلقی می‌شود و ویژگی اساسی این صفات آن است که از لحاظ اجتماعی و بین فردی آزاردهنده و ناخوشایند هستند (برتل و همکاران، ^{۱۷} ۲۰۱۷). صفات تاریک شخصیت شامل سه صفت خودشیفتگی^{۱۸}، جامعه‌ستیزی^{۱۹} و ماکیاولیسم^{۲۰} می‌باشد که این صفات، همبستگی درونی بالایی با هم دارند؛ ولی معادل هم نیستند. به عبارت دیگر آنها همپوشانی زیادی با هم دارند ولی سازه‌های مجزایی هستند (پالهاؤس و ویلیامز، ^{۲۱} ۲۰۰۲). به طور کلی صفات تاریک شخصیت مجموعه‌ای از ویژگی‌های شخصیتی است که تمایل به سوء استفاده از سایرین، بی‌عاطفه بودن و سرسختی، ناخوشایندی، تلقب، خودخواهی، عدم صداقت و فقدان همدلی و تمرکز بر اهداف سازمانی مشخص می‌شود (استید^{۲۲} و همکاران، ^{۲۳} ۲۰۱۲). در خصوص ارتباط بین صفات تاریک شخصیت و قدری، نظریه^{۲۴} I3 پرخاشگری (تحریک^{۲۵}، تحریک کننده^{۲۶} و عوامل بازدارنده^{۲۷}) (فینکل و هال، ^{۲۸} ۲۰۱۸) نشان می‌دهد که رفتار پرخاشگرانه نتیجه سه عامل و تعامل آنهاست. اولین مورد، تحریک، نشان‌دهنده قدرت خالص حرکت‌های فوری محيط است که به طور هنجاری تمایل به تهاجم را ایجاد می‌کنند، مانند تحریک (فینکل و هال، ^{۲۹} ۲۰۱۸). دوم تحریک کننده، شامل عواملی مانند شخصیت ضداجتماعی (مثلًا سه گانه تاریک شخصیت) یا ویژگی‌های موقعیتی است که بر میزان قدرت تحریک فرد در یک موقعیت خاص، جهت رفتار پرخاشگرانه را تقویت می‌کند. عامل سوم بازداری، که نشان می‌دهد این فرد در این موقعیت چقدر با قدرت بر تمایل به پرخاشگری عمل می‌کند (فینکل و هال، ^{۳۰} ۲۰۱۸). براساس نظریه I3، صفات تاریک شخصیت را می‌توان به عنوان عوامل نیرومندی که می‌تواند منجر به ایجاد پرخاشگری در مواجهه با تجربیات اجتماعی (که به عنوان حرکت‌های بالقوه پرخاشگری عمل می‌کنند، مانند قدری سایبری) در نظر گرفت (رونیونز^{۳۱} و همکاران، ^{۳۲} ۲۰۱۷). در این خصوص آهنگرقبانی و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای نشان دادند که اثر صفات شخصیتی ماکیاولیسم، خودشیفتگی و سایکوپات بر آزارگری سایبری به لحاظ آماری معنادار بود. بعلاوه صادقی و علیزاده‌فرد (۱۴۰۱)

-
1. Willard
 2. Guo
 3. impulsiveness
 4. Park
 - 5 - Paciello
 6. Mills
 7. Zych
 8. Gergely
 9. Hopwood
 10. Dark triad
 11. Berl
 12. Narcissism
 13. Psychopathy
 14. Machiavellianism
 15. Stead
 16. I3 theory
 17. Instigating
 18. impelling
 19. inhibiting factors
 20. Finkel & Hall
 21. Runions

نیز نشان دادند که صفات تاریک شخصیت می‌تواند ۶۱ درصد از تغییرات رفتار‌قلدری دانش‌آموزان را پیش‌بینی کنند. گیجدا^۱ و همکاران (۲۰۲۲) نیز نشان دادند که صفات تاریک شخصیت با قدری سایبری همبستگی معناداری داشتند. پاناتیک^۲ و همکاران (۲۰۲۲) نیز در مطالعه خود به همبستگی مثبت بین صفات تاریک شخصیت با قدری سایبری اشاره کردند.

گذشته از این، از نتایج پژوهش‌های مطرح شده و نیز پژوهش‌های اخیر در مورد روانشناسی اخلاق پیداست که رفتارهای اخلاقی و غیراخلاقی (مثل قدری) تنها به استدلال اخلاقی مربوط نیستند و به منظور درک علل این نوع رفتارها، باید به سازه‌های دیگری از روانشناسی اخلاق مثل بی‌تفاوتی اخلاقی^۳ نیز توجه کرد (مارین-لوپز^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). بی‌تفاوتی اخلاقی نظریه‌ای است که توسط بندورا^۵ (۱۹۹۰) مطرح شده است که به افراد اجازه می‌دهد تا در رفتارهایی درگیر شوند که معیارهای اخلاقی را نقض می‌کند. به عبارت دیگر، اگر کسی نسبت به معیارهای اخلاقی بی‌تفاوت باشد، راحت‌تر می‌تواند درگیر رفتارهایی شود که معمولاً غیراخلاقی هستند. مطابق با مبانی نظری، بی‌تفاوتی اخلاقی یک صفت ثابت نیست، بلکه یک فرایند و جهت‌گیری شناختی نسبت به جهان است که با گذر زمان رشد می‌کند (داهی و والترز، ۲۰۱۸). نتایج مطالعات چندی به ارتباط بین بی‌تفاوتی اخلاق با رفتارهای قدری و قدری سایبری اشاره کرده‌اند (وانگ^۶ و همکاران، ۲۰۱۷؛ مازون و کامودکا^۷، ۲۰۱۹؛ زاهو و یو^۸، ۲۰۲۱)، با این حال نقش متغیر مذکور در بروز رفتارهای قدری سایبری در بین نوجوانان به خوبی تبیین نشده است (لوکریچو^۹ و همکاران، ۲۰۲۱). لذا نظر به وجود خلاصه پژوهشی در خصوص متغیرهای پژوهش و قدری سایبری و نیز شیوع بالای قدری سایبری در نوجوانان، به خصوص اینکه امروزه شبکه‌های مجازی به عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر زندگی شده و دسترسی همگانی به این شبکه به شدت افزایش یافته است، بررسی نقش عوامل موثر در خصوص این معضل بسیار مهم و حائز اهمیت است. افزون براین، مشخص شده است که عاملان قدری سایبری احتمال دارد بیشتر رفتارهایی مانند مصرف مواد و رفتارهای بزهکارانه را در دوره بزرگسالی مرتكب شوند (لی^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۲)، لذا شناسایی عوامل موثر بر این معضل در دروه نوجوانی می‌تواند علاوه بر کمک به ارائه راهکارهای کاهش این مشکل، جنبه‌ی پیشگیرانه از بروز مشکلات بعدی و آتی را نیز داشته باشد. براین اساس، پژوهش حاضر به منظور بررسی خلاصه بیان شده و کمک به آسیب‌شناسی معضل قدری سایبری، با هدف پیش‌بینی قدری سایبری براساس تکانشگری، بی‌تفاوتی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت در نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی انجام شد.

روش

پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه‌ی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بودند. نمونه مورد مطالعه شامل ۱۱۲ نفر از دانش‌آموزان دارای وابستگی به فضای مجازی بودند که به روش هدفمند انتخاب شدند. به منظور انتخاب نمونه آماری، ابتدا از بین ناحیه‌های یک و دو آموزش و پرورش شهر اردبیل، یک ناحیه به صورت تصادفی انتخاب شد. از این ناحیه تعداد ۴ مدرسه (۲ مدرسه دخترانه و ۲ مدرسه پسرانه) انتخاب سپس تعداد ۵۲۰ نفر از دانش‌آموزان این مدارس براساس شیوع ۲۲ درصدی وابستگی به شبکه‌های مجازی (قدمپور و همکاران، ۱۳۹۸)؛ با پاسخ‌گویی به پرسشنامه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل (خواجه‌احمدی و همکاران، ۱۳۹۵) غربالگر شدند. بعد تعداد ۱۱۲ نفر از دانش‌آموزانی که دارای نمرات بالا (نمره برش ۹۲ و بالاتر؛ خواجه‌احمدی و همکاران، ۱۳۹۵) بودند، شناسایی و به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. سپس سایر پرسشنامه‌های پژوهشی در اختیار آنان قرار گرفت تا تکمیل کنند. بعلاوه ملاک‌های ورود به این مطالعه شامل دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه بودن، عدم ابتلا به مشکلات روانشناسی انجام نظر خود دانش‌آموز و پرونده‌دانش‌آموزی و ملاک‌های خروج نیز شامل

1. Gajda
2. Panatik
3. moral disengagement
4. Marín-López
5. Bandura
6. Dahl & Waltzer
7. Wang
8. Mazzone & Camodeca
9. Zhao & Yu
10. Lo Cricchio
11. Lee

تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها بود. ملاحظات اخلاقی در مطالعه حاضر بی‌نام بودن پرسشنامه‌ها، محترمانه ماندن اطلاعات دانش‌آموزان و همچنین با توجه به سوالات مکرر دانش‌آموزان در خصوص وابستگی به فضای مجازی یک جلسه توضیحی به عنوان فوق برنامه با همایه‌گی مدیر مدرسه برای کلیه دانش‌آموزان در خصوص وابستگی به فضای مجازی از طریق پژوهشگران ارائه گردید. در نهایت پرسشنامه‌ها جمع‌آوری و داده‌ها با روش ضربی همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه با کمک نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار سنجش

پرسشنامه وابستگی به شبکه‌های مجازی مبتنی بر موبایل (AMQBSN): این پرسشنامه توسط خواجه‌احمدی و همکاران (۱۳۹۵) به منظور بررسی میزان وابستگی به شبکه‌های مجازی طراحی شد. این پرسشنامه شامل با ۲۷ گویه طراحی گردید. نمره‌گذاری این پرسشنامه براساس طیف لیکرت پنج گزینه‌ای از کاملاً موافق (۵) تا کاملاً مخالف (۱) صورت می‌گیرد. حداقل نمره در این پرسشنامه ۴۳ و حداکثر نمره پرسشنامه ۱۱۵ است. نقطه برش به عنوان افراد وابسته به شبکه‌های مجازی ۹۲ و بالاتر است. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه ($CVR=0.86$) توسط ۱۰ نفر از متخصصین دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، مورد تایید بود. شاخص و نسبت روایی محتوى به ترتیب $0.95/0.86$ و $0.95/0.86$ گزارش شده است. براساس تحلیل عامل اکتشافی تعداد گویه‌های پرسشنامه به ۲۳ گویه تقلیل یافت. همچنین نتایج تحلیل عامل اکتشافی نشان داد که شاخص KMO به میزان 0.92 گویای حجم نمونه کافی برای انجام تحلیل عاملی بود. علاوه همسانی درونی با ضربی آلفای کرونباخ برابر 0.92 گزارش شد. همچنین در پژوهش حاضر ضربی آلفای کرونباخ این پرسشنامه برای نوجوانان دختر 0.79 ، نوجوانان پسر 0.83 و کل نوجوانان 0.81 به دست آمد.

پرسشنامه تجربه قدری - قربانی سایبری (CBVEQ²): پرسشنامه قدری توسط آنتیادو^۳ و همکاران (۲۰۱۶) به منظور سنجش تجربه قدری - قربانی سایبری در دانش‌آموزان طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۲۴ سوال بود. نمره‌گذاری این پرسشنامه در طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از هرگز (نمره ۱) تا هر روز (نمره ۵) صورت می‌گیرد. روایی همگرای این پرسشنامه با پرسشنامه قدری - قربانی الویز (۰/۷۸) و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ برای عامل قدری 0.89 و برای عامل قربانی 0.80 گزارش شده است (آنتمادو و همکاران، ۲۰۱۶). کسب نمره ۳۰ در این پژوهش به عنوان وجود قدری سایبری گزارش شده است. این پرسشنامه در ایران توسط بشرپور و زردی (۱۳۹۸) مورد هنجاریابی قرار گرفت. ضربی آلفای کرونباخ برای عامل قدری سایبری و قربانی سایبری و برای کل مقیاس به ترتیب $0.78/0.78$ و $0.79/0.79$ به دست آمد. در این پژوهش از سوالات مربوط به بخش سایبری قدری استفاده شد (۱۲ آیتم). از این رو، پژوهش ضربی آلفای کرونباخ پرسشنامه برای نوجوانان دختر 0.71 ، نوجوانان پسر 0.78 و کل نوجوانان 0.76 به دست آمد.

پرسشنامه تکانشگری بارات⁴ (BIS-11): این پرسشنامه توسط پاتون^۵ و همکاران (۱۹۹۵) ساخته شده است. این پرسشنامه ۳۰ آیتم دارد. گزینه‌های این ابزار براساس مقیاس لیکرت ۴ گزینه‌ای از بندرت/هرگز (امتیاز ۱) تا تقریباً همیشه (امتیاز ۴) نمره‌دهی می‌شود. در این ابزار ۱۱ عبارت منفی وجود دارد که امتیازبندی آن به صورت معکوس انجام می‌گیرد. حداقل نمره در این مقیاس ۳۰ و حداکثر نمره ۱۲۰ می‌باشد. پایایی این پرسشنامه به روش ضربی آلفای کرونباخ توسط سازندگان آن برابر 0.84 گزارش شده است. سالو و کاسترو^۶ (۲۰۱۳) در بررسی خود روایی سازه این مقیاس را برابر 0.72 و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ را برابر 0.85 و به روش بازآزمایی دو هفتادی برابر 0.81 گزارش کردند. در ایران نیز جاوید و همکاران (۱۳۹۱) روایی همگرای این پرسشنامه را با محاسبه ضربی همبستگی زیرمقیاس‌های این پرسشنامه با یکدیگر برای بی‌برنامگی 0.80 ، تکانشوری حرکتی 0.74 و تکانشوری شناختی 0.47 تایید شد. پایایی کل پرسشنامه تکانشگری از دو روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی یک ماهه مورد تحلیل قرار گرفت که به ترتیب $0.81/0.77$ و $0.80/0.77$ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضربی آلفای کرونباخ این پرسشنامه برای نوجوانان دختر 0.67 ، نوجوانان پسر 0.72 و کل نوجوانان 0.69 به دست آمد.

مقیاس بی‌تفاوتی اخلاقی (MDS⁷): این مقیاس که توسط بندورا و همکاران (۱۹۹۶) طراحی گردید و بی‌تفاوتی اخلاقی افراد را در قالب ۳۲ آیتم و در مقیاس ۵ درجه‌ای از کاملاً موافق (۱) تا کاملاً مخالف (۵) مورد سنجش قرار می‌دهد. تمام ماده‌ها به صورت

1. Addiction to Mobile Questionnaire Based on Social Networks (AMQBSN)

2. Cyber-Bullying/Victimization Experiences Questionnaire

3. Antoniadou, Kokkinos & Markos

4. Barratt impulsivity questionnaire- 11

5. Patton, Stanford & Barratt

6. Salvo & Castro

7. Moral Disengagement Scale

پیش‌بینی قدری سایبری براساس تکانشگری، بی‌تفاوتی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت در نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی
Prediction of cyberbullying based on impulsivity, Moral disengagement and dark personality traits in adolescents ...

مستقیم نمره‌گذاری می‌شوند. نمرات پایین‌تر در این مقیاس نشان دهنده بی‌تفاوتی اخلاقی بیشتر است (بندورا و همکاران، ۱۹۹۶). در پژوهش بندورا و همکاران (۱۹۹۶) برای تعیین عامل‌های مقیاس از تحلیل عاملی مؤلفه اصلی با چرخش متعدد واریماکس استفاده شد و نتایج یک عامل را نشان داد (با توانایی تبیین ۰/۲۱۶). همچنین روایی صوری و محتوایی (CVR=۰/۸۴۱) پرسشنامه توسعه سازندگان آن مطلوب گزارش شده است. بعلاوه ضریب پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش شده است (بندورا و همکاران، ۱۹۹۶). با بررسی ویژگی‌های روانسنجی در ایران، نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی این مقیاس از برازش مطلوب یک عامل حمایت کرد. به طوری که بار عاملی سوالات بین ۰/۱۹۸ تا ۰/۵۸ متغیر بود. مقدار واریانس تبیین شده ۰/۲۳ بود و ارزش آن نیز برابر ۰/۳۱۰ به دست آمد. پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ نیز برابر ۰/۸۴ گزارش شده است شد (سوری و همکاران، ۱۹۹۸). در پژوهش حاضر ضریب آلفای این پرسشنامه برای نوجوانان دختر ۰/۷۳، نوجوانان پسر ۰/۷۱ و کل نوجوانان ۰/۷۱ به دست آمد.

پرسشنامه صفات تاریک شخصیت^۱ (DTP): این پرسشنامه توسعه جانسون و ویستر^۲ (۲۰۱۰) ساخته شده و شامل ۱۲ گویه است که سه صفت ماکیاولیسم، خودشیفتگی و جامعه‌ستیزی را می‌سنجد. در این مقیاس از آزمودنی‌ها خواسته می‌شود تا در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای (کاملاً موافق=۱ تا کاملاً مخالف=۷) وضعیت خود را بیان کنند. نمرات بالا، نشان دهنده بیشتر بودن آن صفت در فرد می‌باشد. جانسون و همکاران (۲۰۱۲) ضریب پایایی میزان آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۷۱ تا ۰/۷۷، ماکیاولیسم ۰/۷۲ تا ۰/۷۷، خودشیفتگی ۰/۷۸ تا ۰/۸۵ و جامعه‌ستیزی ۰/۶۹ تا ۰/۶۹ گزارش کردند (جانسون و همکاران، ۲۰۱۲). روایی سازه‌ای این پرسشنامه در مطالعه حسانی^۳ (۲۰۱۹) برابر ۰/۷۰ گزارش شده است. حاجلو و همکاران (۱۳۹۵) در ایران به بررسی روان‌سنجی این پرسشنامه پرداختند و ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه‌های شخصیت ماکیاولیسم ۰/۷۴، جامعه‌ستیزی ۰/۶۳ و خودشیفتگی ۰/۸۳ را پیدا کردند. در این پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب برای ماکیاولگرایی، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی و نمره کل برابر ۰/۷۱، ۰/۷۰ و ۰/۶۸ به دست آمد.

یافته‌ها

براساس یافته‌های پژوهش ۵۲/۶۷ درصد دانش‌آموزان مورد بررسی پسر و ۴۷/۳۳ درصد دختر بودند. میانگین و انحراف معیار سنی دانش‌آموزان ۱۰/۸ ± ۱۵/۱۷ بود. میانگین و انحراف معیار میزان استفاده روزانه از فضای مجازی در دانش‌آموزان ۱۰/۵ ± ۸/۲ (برحسب ساعت در روز) بود. از لحاظ تحصیلات ۴۰/۳۸ درصد سال اول، ۸/۴۳ درصد سال دوم و ۷۸/۲۶ درصد سال سوم بودند. در ادامه ماتریس همبستگی، میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد پژوهش و آزمون توزیع نرمال بودن داده‌ها ارائه شده است (جدول ۱).

جدول ۱. ماتریس همبستگی، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش و نتایج آزمون توزیع نرمال بودن داده‌ها

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	آزمون نرمال		انحراف استاندارد	انحراف بودن	P K-S	
													۱. قدری سایبری	۲. تکانشگری	۳. بی‌تفاوتی اخلاقی	۴. ماکیاولگرایی	۵. جامعه‌ستیزی	۶. خودشیفتگی
۱. قدری سایبری																		
۲. تکانشگری																		
۳. بی‌تفاوتی اخلاقی																		
۴. ماکیاولگرایی																		
۵. جامعه‌ستیزی																		
۶. خودشیفتگی																		
۷. صفات تاریک																		

1. dark triad of personality

2. Jonason & Webster

3. Hasanati

* $P < 0.05$ - ** $P < 0.01$

در جدول شماره ۱، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش ارائه است. همچنین براساس نتایج جدول بین تکانشگری ($P < 0.01$ ، $r = 0.38$)، بیتفاوتی اخلاقی ($P < 0.01$ ، $r = 0.416$)، ماکیاولگرایی ($P < 0.01$ ، $r = 0.40$)، جامعه‌ستیزی ($P < 0.01$ ، $r = 0.44$)، خودشیفتگی ($P < 0.01$ ، $r = 0.21$)، صفات تاریک شخصیت ($P < 0.01$ ، $r = 0.386$) با قدری سایبری نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج آزمون نرمال بودن کولموگروف-اسمیرنوف در جدول فوق نشان داده داد توزیع نمرات متغیرهای مورد مطالعه نرمال است ($p > 0.05$).

به منظور انجام رگرسیون ابتدا پیش فرض‌های توزیع واریانس، شاخص تحمل متغیرها و همچنین آماره دوربین واتسون انجام شد و براساس نتایج پیش فرض هم خطی چندگانه متغیرهای پیش‌بین محقق شده است چرا که مقادیر توزیع واریانس محاسبه شده در حدمطلوب (کوچکتر از ۲) قرار دارد و مقادیر شاخص تحمل متغیرهای پیش‌بین نیز در حد مطلوب (نزدیک به عدد ۱) قرار دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که آماره دوربین واتسون برابر $2/128$ است با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون درباره قابل قبول $2/5 - 1/5$ قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاهای پذیرفته می‌شود. بنابراین می‌توان گفت که عدم همبستگی بین خطاهای پذیرفته می‌شود. در ادامه نتایج آزمون تحلیل رگرسیون ارائه شده است (جدول ۳).

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای تعیین سهم متغیرهای پژوهش در پیش‌بینی قدری سایبری نوجوانان

P	T	ضرایب غیراستاندارد			متغیرهای پیش‌بین
		BETA	SE	B	
۰/۰۰۱	۱۲/۶۷۴	-	۲/۱۵۲	۲۷/۱۶۰	Constant
۰/۰۰۱	۳/۹۸۱	۰/۳۵۴	۰/۱۵۰	۰/۳۶۱	تکانشگری
۰/۰۰۱	۴/۰۷۱	۰/۳۷۸	۰/۰۹۹	۰/۴۰۵	بیتفاوتی اخلاقی
۰/۰۰۱	۴/۰۴۳	۰/۳۷۱	۰/۱۰۵	۰/۴۲۲	ماکیاولگرایی
۰/۰۰۱	۴/۹۱۲	۰/۴۱۵	۰/۱۷۸	۰/۵۸۶	جامعه‌ستیزی
۰/۰۲۳	۲/۲۰۳	۰/۱۸۷	۰/۰۷۱	۰/۱۹۷	خودشیفتگی
۰/۰۰۱	۴/۱۵۸	۰/۳۵۶	۰/۰۸۷	۰/۳۷۹	صفات تاریک
		F = ۷/۹۴۸	R = ۰/۵۹۲	R² = ۰/۳۵۰	P < 0.01

نتایج جدول شماره ۲، نشان می‌دهد که میزان F به دست آمده معنادار است ($F = 7/948$ ؛ $P < 0.01$). به این معنا که متغیرهای پیش‌توانایی پیش‌بینی قدری سایبری را دارد که براساس نتایج ۳۵ درصد از قدری سایبری نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی از طریق تکانشگری، بیتفاوتی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت تبیین می‌شود. با توجه به مقادیر بتا تکانشگری ($\beta = 0.354$)، بیتفاوتی اخلاقی ($\beta = 0.378$)، ماکیاولگرایی ($\beta = 0.405$)، جامعه‌ستیزی ($\beta = 0.422$)، خودشیفتگی ($\beta = 0.44$) و صفات تاریک ($\beta = 0.386$) درصد می‌تواند تغییرات مربوط به قدری سایبری نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی را به صورت معنی‌داری ($P < 0.05$ ؛ $P < 0.01$) پیش‌بینی کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی قدری سایبری براساس تکانشگری، بیتفاوتی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت در قدری سایبری نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی صورت گرفت. نتایج به دست آمده نشان داد که بین تکانشگری با قدری سایبری نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیر تکانشگری می‌تواند قدری سایبری نوجوانان را به صورت معناداری پیش‌بینی کند. این یافته با نتایج مطالعات لوکود و همکاران (۲۰۱۷)؛ پاسیلو و همکاران (۲۰۲۳)، میللز و همکاران (۲۰۲۳) و زیج و همکاران (۲۰۲۳) مبنی بر وجود همبستگی بین قدری سایبری با تکانشگری، همسو بود. در تبیین این نتیجه می‌توان بیان کرد که به عقیده پیکر و همکاران (۲۰۲۱) اینترنت فرستادهای زیادی را برای افراد فراهم می‌کند، مانند ادامه رفتارهای پرخاشگرانه‌ی زندگی واقعی در فضای مجازی، پنهان کردن هویت خود در فضای مجازی و تصور این که رفتارهای منفی

آن‌ها مورد توجه قرار نمی‌گیرد. به همین جهت، ممکن است افراد خشم، پرخاشگری، نیت خصم‌مانه و تمایل به انتقام گرفتن در زندگی واقعی را با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات به فضای مجازی منتقل نمایند. همچنین طبق نظریه تراکنشی استرس و مقابله^۱، تاثیر قلدری سایبری فقط به رویداد بستگی ندارد، بلکه با شیوه پاسخگویی نوجوان به اوضاع هم در ارتباط است (مالمان^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). براین اساس زمانی که نوجوان نتواند به طور مناسب با شرایط و اوضاع زندگی خود کنار آمده و به تخلیه‌هیجانی مطلوب در شرایط واقعی بپردازد، وجود شبکه‌های مجازی زمینه این تخلیه‌هیجانی را برای او فراهم می‌کند. چنانچه در این راستا لیم و لی (۲۰۲۱) بیان کردند که در دسترس بودن فضای مجازی و ناشناس بودن یکی از عامل‌های اصلی در بروز رفتارهای پرخاشگرانه در فضای مجازی است. رایت^۳ (۲۰۱۳) نیز بیان کرده که تمایل به مشارکت در آزار و اذیت سایبری به طور مثبت با این باور مرتبط است که فقدان قابلیت شناسایی در محیط‌های آنلاین منجر به احتمال کمتری برای مجازات توسط مقامات یا تلافی از جهت آن رفتارهای پرخاشگرانه شده و این موضوع زمینه افزایش این رفتارها را افزایش می‌دهد.

بخش دیگر نتایج نشان داد که بین بی‌تفاوتی اخلاقی با قلدری سایبری نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیر بی‌تفاوتی اخلاقی می‌تواند قلدری سایبری نوجوانان را به صورت معناداری پیش‌بینی نماید. این یافته در راستای مطالعات وانگ و همکاران (۲۰۱۷)، مازون و کامودکا (۲۰۱۹) و زاهو و یو (۲۰۲۱) مبنی بر ارتباط معنادار بین بی‌تفاوتی اخلاقی با قلدری سایبری قرار داشت. یافته‌ی به دست آمده براساس تعامل بین نظریه شناختی-اجتماعی در مورد بی‌تفاوتی اخلاقی (بندورا، ۲۰۱۶، ۱۹۹۰) و ویژگی‌های مربوط به فضای مجازی (رایت، ۲۰۱۳؛ هاریسون، ۲۰۱۶) قابل تبیین است. براساس نظریه شناختی-اجتماعی مکانیسم بی‌تفاوتی اخلاقی و قلدری دارای ارتباطی متقابل و تدریجی هستند به گونه‌ای که فرد در مراحل اولیه، خشونت‌های خفیفی را مرتكب می‌شود در ادامه با کم کردن خودسرزنشی و فعال شدن مکانیسم بی‌تفاوتی اخلاقی، رفتارهای بی‌رحمانه افزایش می‌یابد. از سوی دیگر دنیای مجازی فاقد هنجارهای اجتماعی، مکانیسم‌های ناظری و سیستم‌های ارزیابی اخلاقی است. بنابراین، برای افراد و به خصوص نوجوانان دشوار است که یک الگوی اخلاقی را تحت تأثیر هنجارهای بیرونی تشکیل دهند و این جنبه‌ها، به نوبه خود، می‌توانند احتمال درگیر شدن افراد را در رفتارهای سایبری و قلدری سایبری افزایش دهد (رایت، ۲۰۱۳؛ هاریسون، ۲۰۱۶). افزون براین، بسیاری از افراد گزارش کرده که آنها قلدری سایبری را به عنوان شوخی تعبیر می‌کنند و بیان کرده‌اند که قلدری سایبری صرفاً نشان‌دهنده قصد آسیب رساندن نیست. لذا به نظر می‌رسد سهولت زدن برچسب "شوخی" به وضوح نشان دهنده فرآیند بی‌تفاوتی-اخلاقی است (پورنالی و وود، ۲۰۱۰). به خصوص اینکه افراد متوجه این قضیه هستند که رفتار قلدری سنتی با هنجارهای اجتماعی مطابقت ندارد و باید بهای خاصی را بپردازند یا به شدت مجازات شوند (چان^۴ و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین، تمایل دارند از اشکال غیرمستقیم قلدری برای حفظ وجهه خود و اجتناب از تبیه استفاده کنند و قلدری سایبری نوعی رفتار قلدری غیرمستقیم است (گینی^۵ و همکاران، ۲۰۱۴). لذا ناشناس بودن و پنهان کاری آن بیشتر به سبب وجود بی‌تفاوتی اخلاقی تقویت می‌شود. چنانچه در این خصوص فرنانdez-أتلدو و کوادرادو-گوردیلو^۶ (۲۰۱۹) بیان کرده‌اند که هر چه تعامل بی‌تفاوتی اخلاقی با ناشناس بودن در شبکه مجازی بیشتر باشد، احتمال افزایش رفتار قلدری سایبری فرد نیز بیشتر می‌شود.

بخش دیگر نتایج نشان داد که بین صفات تاریک شخصیت (ماکیاولگرایی، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی) با قلدری سایبری نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیر صفات تاریک شخصیت (ماکیاولگرایی، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی) می‌تواند قلدری سایبری نوجوانان را به صورت معناداری پیش‌بینی نماید. این یافته در راستای مطالعات آهنگر قربانی و همکاران (۱۳۹۸)، صادقی و علیزاده‌فرد (۱۴۰۱)، پاناتیک و همکاران (۲۰۲۲) و گیجدا و همکاران (۲۰۲۲) مبنی بر ارتباط معنادار بین صفات سه‌گانه تاریک شخصیت با قلدری سایبری قرار داشت. در تبیین این یافته قابل بیان است که افراد دارای صفات تاریک شخصیت دیدگاه بدینانه‌ای نسبت به ذات بشر دارند. این بدینانه نسبت به دیگران موجب بی‌اعتمادی شده و اخلاقیات بین فردی را کمزنگ می‌کند، در نتیجه فردی با این صفت به راحتی می‌تواند برای فریب و کنترل دیگران برنامه‌ریزی کند، بدون

1. Transactional theory of stress and coping

2. Mallmann

3. Wright

4. Pornari & Wood

5. Chan

6. Gini

7. Fernández-Antelo & Cuadrado-Gordillo

اینکه احساس شرم یا گناه کند. این طرز تفکر ارزشمندی انسان‌ها را زیر سوال می‌برد و زمانی که با خودمحوری، استثمارگری و فربیکاری همراه می‌شود، زمینه را بروز جرم و رفتارهای آسیب‌رسان به دیگران (مانند قدری) فراهم می‌کند (آهنگربانی و همکاران، ۱۳۹۸).^۱ به علاوه قابل بیان است که پژوهش‌های انجام گرفته روی افراد قدر نشان می‌دهد که این افراد ویژگی‌های همسان با سه جنبه تاریک شخصیت دارند. به عنوان نمونه نتایج یک پژوهش نشان داد که افراد قدر منافع شخصی خود را در مرتبه‌ای بالاتر از به سر بردن با دیگران قرار می‌دهند، به‌طور کلی به رفاه یا آسایش دیگران بی‌اعتنای هستند، کمتر احتمال دارد که خود را برای افراد دیگر خسته کنند و همچنین خود را به عنوان افرادی که بدگمان، غیر دوستانه و غیرهمکاری کننده هستند توصیف می‌کنند (فاستی و همکاران، ۲۰۱۲). همچنین افراد قدر هیچ علاقه‌ای به صمیمیت و روابط نزدیک ندارند. از سوی دیگر هر سه جنبه تاریک شخصیت شامل ویژگی‌های همچون تمایل به فربیکاری و دستکاری آنها و همچنین بهره‌کشی از دیگران جهت پیگیری اهداف خودخواهانه در آنها دیده می‌شود (اشتون و لی، ۲۰۰۷). بعلاوه در تبیین رابطه جداگانه مابین ماکیاویلیسم و می‌توان چنین مطرح نمود که ماکیاویلیسم به تمایل به دستکاری و فربیکاری دیگران در موقعیت‌های اجتماعی برای رسیدن به اهداف شخصی اشاره دارد (برتل و همکاران، ۲۰۱۷). محققان چنین یافته‌ند که نرخ شیوع ماکیاویلیسم در نوجوانانی که در قدری‌های غیرمستقیم (قدری سایبری) درگیر هستند، بیشتر است (پیترز و همکاران، ۲۰۱۲). به‌دلیل اینکه اعمال موقوفت‌آمیز پرخاشگری مستلزم دستکاری اجتماعی است. این نوجوانان ممکن است پرخاشگری و دستکاری را به عنوان آیتم‌های ضروری برای حفظ موقعیت اجتماعی و قدرت خود در یک گروه ادراک نمایند و بروز پرخاشگری به صورت آشکار و مستقیم از طریق قدری سنتی ممکن است موقعیت اجتماعی این افراد را به خطر بی‌اندازد، لذا ماهیت پنهانی موجود در قدری سایبری فرصتی را برای افراد فراهم می‌سازد تا این طریق پرخاشگری خود را بروز ریزی کنند (هاریسون، ۲۰۱۶).

به علاوه در تبیین ارتباط بین قدری سایبری با صفت خودشیفتگی قابل بیان است که خودشیفتگی شامل احساس بزرگنمایی، حق به جانبی و خودبینی است. در حالی که این افراد خودمحور به‌نظر می‌رسند، در حقیقت آنها اعتماد به نفس نسبتاً پایینی دارند و تأکید شده است افرادی که اعتماد به نفس کمی دارند قدری سایبری را تجربه می‌کنند (کریبگ و استیل واگین، ۲۰۰۸). از سوی دیگر مطابق تئوری خودخواهی تهدید^۲، خودشیفتگی به‌طور مستقیم منجر به پرخاشگری می‌شود و این پرخاشگری ممکن است یک مکانیسم دفاعی برای محافظت از اعتماد به نفس شکننده افراد باشد (دمیرچی‌اغلو و گونچی-کوسی، ۲۰۲۲)، با توجه به اینکه ارتباط قابل توجهی بین پرخاشگری و قدری سایبری وجود دارد و رفتارهای قدری، در واقع فرم ویژه‌ای از پرخاشگری تلقی می‌شود (آپاریسی^۳ و همکاران، ۲۰۲۳). به علاوه می‌توان چنین استنباط کرد که مرتکبان قدری در ورای شخصیت خودشیفتگه خود اعتماد به نفس شکننده‌های دارند. این افراد نیاز دارند که به طور مداوم توسط دیگران و جامعه مورد تأیید واقع شوند و در صورت عدم دریافت تأیید، احساس تهدید در اعتماد به نفس می‌کنند و به‌طور ناخودآگاه برای جبران احساس کهتری و مقابله با تهدیدات دریافتی به قدری مخصوصاً از نوع سایبری که در آن احساس قدرت و آزادی بیشتری دارند، روی می‌آورند. علاقه افراد خودشیفتگه به اینترنت به این دلیل است که چنین افرادی از طریق اینترنت شناسی بیشتری برای نشان دادن خودشان دارند و معمولاً چنین کاری را از طریق سایتهاشی شبکه‌های اجتماعی انجام می‌دهند و متعاقباً چنین سایتهاستی روابط عاطفی سطحی را در افراد خودشیفتگه تقویت می‌کند (دمیرچی‌اغلو و گونچی-کوسی، ۲۰۲۲).

همچنین، در تبیین رابطه بین صفت جامعه‌ستیزی و قدری سایبری می‌توان بیان کرد که سه دسته از صفات در درون سازه جامعه‌ستیزی شناسایی شده است: تکانشگری، سنگدلی‌بی‌عاطفگی و خودشیفتگی. این ویژگی‌ها تا حدودی در افراد قدر نیز وجود دارد به این صورت که آنها هیچ علاقه‌ای به روابط نزدیک و گرم ندارند و در مقابل افرادی که در اصل هدف پرخاشگری آنها بوده‌اند هیچگونه همدلی از خود نشان نمی‌دهند (دونات و همکاران، ۲۰۲۲) و این یافته‌ها هم‌سوی نتایج پژوهش‌هایی است که نشان دادند قدری سایبری ممکن است از نشانگان تمایلات ضداجتماعی باشد (واربلا-توریز^۴ و همکاران، ۲۰۲۱). این افراد که فاقد همدلی هستند و بی‌رحمانه عمل می‌کنند و برای جبران آسیب‌های وارد به عزت نفس‌شان حاضر به هرگونه پرخاشگری هستند، قدری کردن روشی است که افراد دارای رگه شخصیتی ضداجتماعی از طریق آن میل به پرخاشگری خود را ارضاء و به ظاهر احساس ارزشمند بودن می‌کنند (کرکابولون^۵ و همکاران، ۲۰۲۳) و وجود فضای مجازی زمینه را برای این رفتار محیاتر می‌سازد.

1. Kerig & Stellwagen

2. selfish herd theory

3. Demircioğlu & Göncü-Köse

4. Aparisi

5. Varela-Torres

6. Kircaburun

پیش‌بینی قدری سایبری براساس تکانشگری، بی‌تفاوتی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت در نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی
Prediction of cyberbullying based on impulsivity, Moral disengagement and dark personality traits in adolescents ...

در مجموع قابل بیان است که قدری سایبری امروزه به یک موضوع بزرگ تبدیل شده است و می‌تواند فاجعه آمیز باشد. نتایج به دست آمده از مطالعه حاضر می‌تواند دانش قابل توجهی در اختیار محققان، مدارس و نهادهای مرتبط قرار دهد. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر تعداد کم نمونه مورد مطالعه بود که نیازمند غربالگری در سطح وسیع (به منظور شناسایی نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی) می‌باشد. همچنین به علاوه استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند یکی دیگر از محدودیت‌های این مطالعه بود. همچنین نتایج مطالعه حاضر می‌تواند تحت تاثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی جامعه مورد مطالعه نیز باشد. براین اساس پیشنهاد می‌شود تا این محدودیت‌های به جهت افزایش قابلیت تعیین‌پذیری نتایج از سوی پژوهشگران مورد توجه قرار گیرد.

منابع

- آهنگرقبانی، ز.، عطادخت، ا.، معزز، ر.، و سپهری‌نسب، ز. (۱۳۹۸). نقش میانجی تکانش‌گری در رابطه صفات سه‌گانه تاریک شخصیت با آزارگری سایبری: مطالعه‌ای میان دانشجویان. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناسی*, ۱۴(۵۴)، ۲۱-۱. https://psychology.tabrizu.a.c.ir/article_9369.html
- بشرپور، س.، و زردی، ب. (۱۳۹۸). خصوصیات روان‌سنگی مقیاس تجربه قدری-قربانی سایبری در دانش‌آموزان. *مجله روانشناسی مدرسه*, ۸(۱)، ۴۳-۵۷. https://jsp.uma.ac.ir/article_795.html
- جاوید، م.، محمدی، ن.، و رحیمی، ج. (۱۳۹۱). ویژگی‌های روان‌سنگی نسخه فارسی یازدهمین ویرایش مقیاس تکانشگری بارت. *روش‌ها و مدل‌های روان‌شناسی*, ۲(۸)، ۲۱-۳۲. <https://doi.org/10.1001.1.22285516.1391.2.8.2.1>
- حاجلو، ن.، قاسمی‌نژاد، م.، انصارحسین، س.، و سیدی‌اصل، ت. (۱۳۹۵). بررسی مقدماتی ویژگی‌های روان‌سنگی پرسشنامه سه جنبه تاریک شخصیت. *روانشناسی بالینی و شخصیت* (دانشور رفتار), ۱۴(۲۶)، ۱۳۷-۱۴۴. <https://doi.org/10.22070/14.1.137>
- خواجه‌احمدی، م.، پولادی، ش.، و بحرینی، م. (۱۳۹۵). طراحی و روان‌سنگی پرسشنامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل. *روان‌پرستاری*, ۴(۴)، ۴۳-۵۱. <https://doi.org/10.21859/ijpn-04046>
- رحمتی، ص.، و سیفی، ر. (۱۴۰۰). شیوع‌شناسی و بررسی عوامل خطرساز و حفاظت‌کننده مراحمت سایبری با رویکرد تحولی: یک مطالعه مروری روانیتی. *رویش روان‌شناسی*, ۱۰(۱۱)، ۳۸-۲۵. <https://frooyesh.ir/article-1-3120-fa.html>
- صادقی، ل.، و علیزاده فرد، س. (۱۴۰۱). پیش‌بینی رفتار قدری دانش‌آموزان بر اساس صفات تاریک شخصیت و چشم‌انداز زمان. *روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه*, ۱۱(۳)، ۵۷-۷۱. <https://doi.org/10.22098/jsp.2022.1823>
- قدمپور، ع.، مهدیانی، ز.، پادروند، ح.، امرابی، ب.، و سوری، ح. (۱۳۹۸). پیش‌بینی اعتیاد به فضای مجازی و گرایش به رفتارهای پرخطر براساس خودتنظیمی عاطفی در دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر تهران. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*, ۱۵(۵۳)، ۹۳-۱۰۸. <https://doi.org/10.2054/jep.2020.35879.2406>
- Allman, S.A., Cordy, J., Hall, J.P., Kleanthous, V., & Lander, E.R. (2022). Exploring the perception of additional information content in 360° 3D VR video for teaching and learning. In *Virtual Worlds*, 1(1), 1-17. <https://doi.org/10.3390/virtualworlds1010001>.
- Antoniadou, N., Kokkinos, C.M., & Markos, A. (2016). Development, nstruct validation and measurement invariance of the Greek cyber bullying/victimization experiences questionnaire (CBVEQ-G). *Computers in Human Behavior*, 65, 380-390. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.08.032>
- Aparisi, D., Delgado, B., & Bo, R.M. (2023). Latent profiles of cyberbullying among university students and its relationship with social anxiety and aggressiveness. *Education and Information Technologies*, 2, 1-17. DOI:[10.1007/s10639-023-11725-5](https://doi.org/10.1007/s10639-023-11725-5).
- Ashton, M.C., & Lee, K. (2007). Empirical, theoretical, and practical advantages of the HEXACO model of personality structure. *Personality and Social Psychology Review*, 11(2), 150-66. doi:[10.1177/1088868306294907](https://doi.org/10.1177/1088868306294907).
- Bandura, A. (1990). Selective activation and disengagement of moral control. *Journal of Social Issues*, 46(1), 27-46. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1990.tb00270.x>.
- Bandura, A. (2016). *Moral disengagement: How people do harm and live with themselves*. New York, NY, US: Worth Publishers. <https://www.amazon.com/Themelves/dp/1464160058>.
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Capara, G.V., & Pastorelli, C. (1996). Mechanisms of moral disengagement in the exercise of moral agency. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(2), 364-374. DOI:[10.1037/0022-3514.71.2.364](https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.2.364).
- Bertl, B., Pietschnig, J., Tran, U.S., Stieger, S., & Voracek, M. (2017). More or less than the sum of its parts? Mapping the Dark Triad of personality onto a single Dark Core. *Personality and Individual Differences*, 114, 140-144. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.04.002>.
- Bickham, D.S. (2021). Current Research and Viewpoints on Internet Addiction in Adolescents. *Current Pediatrics Reports*, 9, 1-10. doi:[10.1007/s40124-020-00236-3](https://doi.org/10.1007/s40124-020-00236-3).

- Chan, T.K.H., Cheung, C.M. K., & Lee, Z.W.Y. (2021). Cyberbullying on social networking sites: A literature review and future research directions. *International Journal of Information Management*, 58,103-111. doi: [10.1016/j.im.2020.103411](https://doi.org/10.1016/j.im.2020.103411).
- Dahl, A., & Waltzer, T. (2018). Moral disengagement as a psychological construct. *American Journal of Psychology*, 131(2), 240-246. doi: [10.1007/s10551-020-04520-6](https://doi.org/10.1007/s10551-020-04520-6).
- Demircioğlu, Z.I., & Göncü-Köse, A. (2022). Antecedents of problematic social media use and cyberbullying among adolescents: attachment, the dark triad and rejection sensitivity. *Current Psychology*, 2, 1-19. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12144-022-04127-2>.
- Donat, M., Willisch, A., & Wolgast, A. (2022). Cyber-bullying among university students: Concurrent relations to belief in a just world and to empathy. *Current psychology*, 2, 1-14. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12144-022-03239-z>.
- Fernández-Antelo, I., Cuadrado-Gordillo, I. (2018). Divergent perceptual processes on cyberbullying between victims and aggressors: construction of explanatory models. *Frontiers in Psychology*, 9, 396-400. doi: [10.3389/fpsyg.2018.00396](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00396).
- Fossati, A., Borroni, S., & Maffei, C. (2012). Bullying as a style of personal relating: personality characteristics and interpersonal aspects of self-reports of bullying behaviours among Italian adolescent high school students. *Personality and Mental Health*, 6(4), 25-39. DOI: [10.1002/pmh.1201](https://doi.org/10.1002/pmh.1201).
- Gajda, A., Moroń, M., Królik, M., Małuch, M., & Mraczek, M. (2022). The Dark Tetrad, cybervictimization, and cyberbullying: The role of moral disengagement. *Current Psychology*, 15, 1-9. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12144-022-03456-6>.
- Gergely, F. (2022). Internet Addiction. *Life*, 12(6), 861- 865. doi: [10.3390/life12060861](https://doi.org/10.3390/life12060861).
- Gini, G., Pozzoli, T., & Hymel, S. (2014). Moral disengagement amongst children and youth: a meta-analytic review of links to aggressive behavior. *Aggressive Behavior*, 40, 56-68. doi: [10.1002/ab.21502](https://doi.org/10.1002/ab.21502).
- Goodboy, A.K., & Martin, M.M. (2015). The personality profile of a cyberbully: examining the dark triad. *Comput. Hum. Behav.* 49, 1-4. doi: [10.1016/j.chb.2015.02.052](https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.052).
- Guo, S. (2022). Cyberbullying and delinquency in adolescence: the potential mediating effects of social attachment and delinquent peer association. *Journal of interpersonal violence*, 37(19-20), 26-34. <https://doi.org/10.1177/0886260521104082>.
- Harrison, T. (2016). Virtuous reality: moral theory and research into cyber-bullying. *Ethics Inf. Technol.* 17 275–283. doi: [10.1007/s10676-015-9382-9](https://doi.org/10.1007/s10676-015-9382-9).
- Hasanti, N. (2019). Validation of Dark Triad Personality Scale. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 30(4), 359-412. DOI: [10.2991/acpch-18.2019.94](https://doi.org/10.2991/acpch-18.2019.94)
- Hopwood, C.J., Donnellan, M.B., Blonigen, D.M., Krueger, R.F., McGue, M., Iacono, W.G., & Burt, S. A. (2011). Genetic and environmental influences on personality trait stability and growth during the transition to adulthood: a three-wave longitudinal study. *Journal of personality and social psychology*, 100(3), 545-550. doi: [10.1037/a0022409](https://doi.org/10.1037/a0022409).
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432. <https://doi.org/10.1037/a0019265>.
- Jonason, P.K., Webster, G.W., Schmitt, D.P., Li, N.P., & Crysel, L.C. (2012). The rise of the antihero in popular culture: A life history theory of the Dark Triad personality traits. *Review of General Psychology*, 16, 192-199. <https://doi.org/10.1037/a0027914>.
- Kapus, K., Nyulas, R., Nemeskeri, Z., Zadori, I., Muity, G., Kiss, J., ... & Feher, G. (2021). Prevalence and risk factors of internet addiction among hungarian high school students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(13), 6989. doi: [10.3390/ijerph18136989](https://doi.org/10.3390/ijerph18136989).
- Kerig, P.K., & Stellwagen, K.K. (2010). Roles of callous-unemotional traits, narcissism, and Machiavellianism in childhood aggression. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 32, 343-352. DOI: [10.1007/s10862-009-9168-7](https://doi.org/10.1007/s10862-009-9168-7).
- Kircaburun, K., Hussain, Z., Savci, M., & Griffiths, M.D. (2023). The role of aggression in the association of cyberbullying victimization with cyberbullying perpetration and problematic social media use among adolescents. *Journal of Concurrent Disorders*, 14, 321-330. DOI: [10.54127/AOJW5819](https://doi.org/10.54127/AOJW5819).
- Lee, J., Choi, M., Holland, M. M., Radey, M., & Tripodi, S. J. (2022). Childhood bullying victimization, substance use and criminal activity among adolescents: a multilevel growth model study. *International journal of environmental research and public health*, 20(1), 770-779. doi: [10.3390/ijerph20010770](https://doi.org/10.3390/ijerph20010770).
- Lozano-Blasco, R., Robres, A. Q., & Sánchez, A. S. (2022). Internet addiction in young adults: A meta-analysis and systematic review. *Computers in Human Behavior*, 10,72-80. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107201>.
- Mallmann, C.L., de Macedo, C.S., & Zanatta Calza, T. (2018). Cyberbullying and coping strategies in adolescents from Southern Brazil. *Acta Colombiana de Psicología*, 21(1), 13-43. <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=79855072002>.
- Marín-López, Z.I., Ortega-Ruiz, R., Monks, C.P., & Llorent, V. J. (2020). Empathy online and moral disengagement through technology as longitudinal predictors of cyberbullying victimization and perpetration. *Children and Youth Services Review*, 116, 105-144. doi: [10.1016/j.childyouth.2020.105144](https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105144).
- Mazzone, A., & Camodeca, M. (2019). Bullying and Moral Disengagement in Early Adolescence: Do Personality and Family Functioning Matter? *Journal of Child and Family Studies*, 28(8), 2120- 2130. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01431-7>.
- Mills, L., McLoughlin, L.T., Driver, C., Boyes, A., Sacks, D.D., Wood, A., & Hermens, D. F. (2023). Social Connectedness and Impulsivity as Predictors of Cyberbullying Behaviors in Early Adolescence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 22, 1-19. <https://doi.org/10.1080/10926771.2022.2164535>.

پیش‌بینی قدری سایبری براساس تکانشگری، بی‌تفاوتی اخلاقی و صفات تاریک شخصیت در نوجوانان دارای وابستگی به فضای مجازی
Prediction of cyberbullying based on impulsivity, Moral disengagement and dark personality traits in adolescents ...

- Nixon, C. L. (2014). Current perspectives: the impact of cyberbullying on adolescent health. *Adolescent health, medicine and therapeutics*, 12, 143-158. doi: [10.2147/AHMT.S36456](https://doi.org/10.2147/AHMT.S36456).
- Paciello, M., Corbelli, G., Di Pomponio, I., & Cerniglia, L. (2023). Protective Role of Self-Regulatory Efficacy: A Moderated Mediation Model on the Influence of Impulsivity on Cyberbullying through Moral Disengagement. *Children*, 10(2), 219-225. www.mdpi.com/2227-9067/10/2/219.
- Panatik, S.A., Raof, N.N.A., Nordin, N.A., Yusof, J., & Shahrin, R. (2022). Effect of Dark Triad Personality on Cyberbullying Behavior among Malaysian University Students. *The Eurasia Proceedings of Educational and Social Sciences*, 25, 26-44. <http://www.epess.net/en/download/article-file/2721830>.
- Patton, J.H., Stanford, M.S., & Barratt, E.S. (1995). *Barratt Impulsiveness Scale-11 (BIS-11)* [Database record]. APA PsycTests. <https://doi.org/10.1037/t05661-000>.
- Paulhus, D.L., & Williams, K.M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563. doi: [10.5455/PBS.20210114051215](https://doi.org/10.5455/PBS.20210114051215).
- Peeters, M., Cillessen, A.H., & Scholte, R.H. (2010). Clueless or powerful? Identifying subtypes of bullies in adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 39, 1041-1052. doi: [10.1007/s10964-009-9478-9](https://doi.org/10.1007/s10964-009-9478-9).
- Peker, A., & Yildiz, M.N. (2021). Mediating Role of self-control in the relationship between aggressiveness and cyber bullying. *Psychiatry and Behavioral Sciences*, 11(1), 40-49. DOI:[10.5455/PBS.20210114051215](https://doi.org/10.5455/PBS.20210114051215).
- Pornari, C.D., & Wood, J. (2010). Peer and cyber aggression in secondary school students: the role of moral disengagement, hostile attribution bias, and outcome expectancies. *Aggressive Behavior*, 36, 81-94. doi: [10.1002/ab.20336](https://doi.org/10.1002/ab.20336).
- Resett, S., & Gamez-Guadix, M. (2017). Traditional bullying and cyberbullying: Differences in emotional problems, and personality. Are cyberbullies more Machiavellians? *Journal of Adolescence*, 61:113-116. doi: [10.1016/j.adolescence.2017.09.013](https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2017.09.013).
- Rogers, M.K. (2001). *A social learning theory and moral disengagement analysis of criminal computer behavior: An exploratory study*. (Doctoral dissertation, University of Manitoba). <https://mspace.lib.umanitoba.ca/xmlui/handle/1993/19563>.
- Runions, K.C., Bak, M., & Shaw, T. (2017). Disentangling functions of online aggression: The cyber-aggression typology questionnaire (CATQ). *Aggressive Behavior*, 43(1); 74–84. <https://doi.org/10.1002/ab.21663>.
- Sadock, B.J., Sadock, V.A. Kaplan, & Sadock's. (2015). synopsis of psychiatry: *Behavioral sciences/clinical psychiatry*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2802389/>.
- Salvo, G.L., & Castro, A. (2013). Reliability and validity of Barratt impulsiveness scale (BIS-11) in adolescents. *Revista chilena de neuro-psiquiatría*, 51(4), 245-254. DOI:[10.4067/S0717-92272013000400003](https://doi.org/10.4067/S0717-92272013000400003).
- Stead, R., Fekken, G.C., Kay A., McDermott, K. (2012). Conceptualizing the Dark Triad of personality: Links to Social Symptomatology. *Personality and Individual Differences*, 53, 1023- 1028. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.07.021>.
- Toth, G., Kapus, K., Hesszenberger, D., Pohl, M., Kosa, G., Kiss, J., & Feher, G. (2021). Internet addiction and burnout in a single hospital: Is there any association?. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(2), 615-627. doi: [10.3390/ijerph18020615](https://doi.org/10.3390/ijerph18020615).
- Varela-Torres, J.J., Sánchez-Soto, P.A., Chuecas, J., Benavente, M., González, C., Acuña-Wagner, E.A., & Torres, A.O. (2021). Cyberbullying. Bullying and antisocial behavior among Chilean adolescents. *Tesis Psicológica*, 16(2), 148-171. <https://doi.org/10.37511/tesis.v16n2a8>.
- Wang, X., Yang, L., Yang, J., Wang, P., & Lei, L. (2017). Trait anger and cyberbullying among young adults: A moderated mediation model of moral disengagement and moral identity. *Computers in Human Behavior*, 73, 519–526. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.03.073>.
- Wright, M.F. (2013). The relationship between young adults' beliefs about anonymity and subsequent cyber aggression. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(12), 858-862. doi: [10.1089/cyber.2013.0009](https://doi.org/10.1089/cyber.2013.0009).
- Zhao, L., & Yu, J. (2021). A meta-analytic review of moral disengagement and cyberbullying. *Frontiers in Psychology*, 12, 681-690. doi: [10.3389/fpsyg.2021.681299](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.681299).
- Zych, I., Kaakinen, M., Savolainen, I., Sirola, A., Paek, H. J., & Oksanen, A. (2023). The role of impulsivity, social relations online and offline, and compulsive Internet use in cyberaggression: A four-country study. *New Media & Society*, 25(1), 181-198. DOI:[10.1177/14614448211009459](https://doi.org/10.1177/14614448211009459).